

УДК 323.281:94(477)“1921/1939”

Куцаєва Тамара Олександрівна
кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
відділу історії України ХХ сторіччя,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
tamara_kusaeva@ukr.net

Дідора Лариса Костянтинівна
провідний бібліотекар
відділу науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
didora.larisa@gmail.com

Tamara O. Kutsaieva
Candidate of Historical Sciences (PhD),
senior research fellow,
Department of History of Ukraine in the 20th century,
The National Museum of Ukrainian History
(Kyiv, Ukraine)

Larisa K. Didora
leading librarian,
Department of Scientific Publishing,
The National Museum of Ukrainian History
(Kyiv, Ukraine)

**АРХІВНО-СЛІДЧА СПРАВА ГНАТА КОЛЦУНЯКА
– ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ РЕПРЕСОВАНОГО ТА ЗВИНУВАЧЕНЬ ПРОТИ СПІВРОБІТНИКІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ**

**THE CRIMINAL CASE OF HNAT KOLTSUNIAK – THE SOURCE FOR LIFE STUDY OF THE REPRESSED
AND PROSECUTION OF EMPLOYEES OF THE ALL-UKRAINIAN HISTORICAL MUSEUM**

Анотація

У статті описано документи архівно-слідчої справи Гната Колцуняка – завідувача фондами Всеукраїнського історичного музею ім. Тараса Шевченка (нині – Національного музею історії України), у 1933 р. звинуваченого у належності до Української військової організації. Матеріали представлені так, що дають можливість доповнити біографію етнографа та музейника, а їх опис доповнює та деталізує картину репресій проти української інтелігенції. Назви документів справи перекладено українською мовою з російської; вказано їхнє датування та місцезнаходження у справі; складені Г. Колцуняком документи відкоментовано. У додатку наведено згадані в протоколах допитів прізвища співробітників Всеукраїнського історичного музею ім. Тараса Шевченка та діячів культури.

Ключові слова: Всеукраїнський історичний музей ім. Тараса Шевченка, екслібрис, Кабінет-музей антропології та етнології ім. Хведора Вовка, Гнат Колцуняк, Національний музей історії України, репресоване музеєзнавство, Центральний історичний музей.

Abstract

The article aims at the description of documents from the case of Hnat Koltsuniak, Head of the funds in Taras Shevchenko All-Ukrainian Historical Museum (now the National Museum of Ukrainian History), who was accused of being the member to the Ukrainian Military Organization in 1933. The materials are presented in the way that enables to supplement the biography of the ethnographer and museum worker. Their description supplements and provides more details of the picture of the repressions against the Ukrainian intelligentsia. The titles of the documents are translated from Russian into Ukrainian, their dates and locations are provided in the case. The documents composed by Hnat Koltsniak are commented. The names of the staff of Taras Shevchenko All-Ukrainian Historical Museum and cultural figures mentioned in the protocols are given in the Appendix.

Key words: Taras Shevchenko All-Ukrainian Historical Museum, bookplate, Khvedir Vovk Cabinet-museum of Anthropology and Ethnology, Hnat Koltsniak, the National Museum of Ukrainian History, repressed museology, the Central Historical Museum.

У 2019 р. відзначається 120 років від заснування Національного музею історії України (далі – НМІУ), що пройшов складний процес становлення. Попередником НМІУ у 1920–1930-х рр. був Всеукраїнський історичний музей ім. Т. Г. Шевченка (далі – ВІМ), на часи діяльності якого припали деструктивні процеси управління радянськими

функціонерами, що, зокрема, у 1927 р. призвело до самогубства відомого музейного діяча Д. Щербаківського, та тотальні репресії 1930-х рр. – Великий терор, під час якого загинуло чимало працівників музею. Дослідження маловідомих біографій репресованих науковців ВІМ є актуальним аспектом вивчення історії музею, що функціонував на тлі складних соціокультурних та політичних процесів.

Об'єктом дослідження обрано біографію етнографа Гната Миколайовича Колцуняка (15.06.1888–1937) – наукового співробітника (з 1920-го) і завідувача фондами ВІМ (06.12.1931–03.01.1933). Предметом дослідження є його архівно-слідча справа з фондів Центрального державного архіву громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). Метою статті є ввести до наукового обігу неопубліковані документи, описати справу й уточнити біографію Г. Колцуняка.

Історіографічною базою дослідження є студії історії родини Колцуняків П. Арсенича¹, публікації С. Білокіня², А. Яненка³, Р. Маньковської⁴, С. Кота⁵, О. Попельницької⁶, Т. Радієвської, С. Сорокіної, О. Завальної⁷, Н. Ковтанюк, Г. Шовкопляс⁸ та В. Іванченка⁹, присвячені репресованому музеєзнавству та історії ВІМ. Також були опрацьовані методичні рекомендації щодо використання архівно-слідчих справ репресованих¹⁰.

Джерелами дослідження крім згаданої слідчої справи є дарчі написи на двох примірниках праці Г. Колцуняка “Народні хрести в Коломиїщині” (Львів, 1919), що зберігаються у бібліотеці НМІУ: “Книгозбірні музею ім. Хв. Вовка від автора” (22.09.1922) та “Високоповажному Д[анилу] Щербаківському від автора” (21.09.1922) (рис. 7–8). Означені написи дають підстави стверджувати про наявність професійних та дружніх зв'язків Г. Колцуняка зі знаним музейником Д. Щербаківським та Кабінетом-музеєм антропології та етнології ім. Хв. [Хведора] Вовка при ВУАН, а також про маловідомий в самому НМІУ факт роботи Г. Колцуняка у ВІМ, хоча основне місце роботи етнографа було відоме вузькому колу дослідників¹¹. У НМІУ не збереглися документальні свідчення про співробітника, котрий обіймав одну з провідних посад у ВІМ, що є логічним з огляду на зміни назв і місця розташування музею та заборону пам'ятати репресованих. Зазначимо, що книга “Народні хрести в Коломиїщині” надійшла до музею 1936 р. разом з експонатами розформованого в 1934 р. Кабінету-музею ім. Хв. Вовка¹². Примірник Д. Щербаківського також опинився в книгозбірні. Прикметно, що книга Г. Колцуняка потрапила до книгозбірні на його колишньому місці роботи через три роки після його арешту, коли він був у засланні.

Другим джерелом дослідження є архівно-слідча справа № 66 576 репресованого. Обвинувачення Г. Колцуняку висунули за ст. 54 Кримінального кодексу (далі – КК) УРСР. Справу відкрили в суботу, 7 січня 1933 р., через чотири дні після його арешту (рис. 1). Це свідчить про злочинний поспіх карально-репресивної системи. Слідство тривало до 27 червня і завершилося вироком: три роки таборів¹³. До поч. 1990-х рр. розсекречену справу Г. Колцуняка зберігав Галузевий архів СБУ, а інформація про неї вміщена в Енциклопедію сучасної України (далі – ЕСУ)¹⁴. Потім матеріали передали до фонду позасудових справ реабілітованих № 263 ЦДАГО України, де зберігаються справи громадян, репресованих органами ДПУ–

1 Арсенич П. І., Савчук М. В. Колцуняк-Кузьма М. М. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3161 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Бірюльов Ю. О., Арсенич П. І. Колцуняк Г. М. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3160 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

2 Білокінь С. Скасування музею України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalial/Potocky/1930th/MuseumElimination.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Білокінь С. ВІМ ім. Т. Шевченка / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalial/Ernst/Museums/HistoricalMuseum.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Білокінь С. Центральний історичний музей / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalial/Potocky/1930th/CentralHistMuseum.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Білокінь С. Доля П. Потоцького / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalial/Potocky/1930th/PotockyFate.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Білокінь С. Федір Ернст: невідома автобіографія поч. 1930-х рр. // Історія України: маловідомі імена, події факти. – 2008. – С. 173–196 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lostart.org.ua/ua/research/1101.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

3 Яненко А. С. Підготовка музейних працівників в аспірантурі ВІМ ім. Т. Г. Шевченка у 2-й пол. 1920-х – на поч. 1930-х рр. // Сіверщина в історії України. – 2015. – Вип. 8. – С. 286–299.

4 Маньковська Р. В. Кабінет антропології та етнології ім. Ф. Вовка при ВУАН // Енциклопедія історії України (далі – ЕІУ) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kabinet_antropologii (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

5 Кот С. І. Курінний П. П. // ЕІУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kurinnii_P (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

6 Попельницька О. О. А. К. Левкович – перший директор Центрального історичного музею в Києві: 1935–1937 рр. // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 31–42.

7 Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М. Мандри археологічних колекцій НМІУ у 1930-ті рр. // Праці Центру пам'яткознавства. – Київ, 2016. – Вип. 29. – С. 183–200; Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М. Музей До- і Ранньої історії Києва (1942–1943): структура та персональний склад // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 210–230.

8 Шовкопляс Г. М. Сильвестр Сильвестрович Магура (1897–1937) // Археологія. – 1992. – № 1. – С. 109–116; Ковтанюк Н. Г. Шовкопляс Г. М. Скарбниця історичної пам'яті України // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 63–80; Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею (20–50-ті рр. ХХ ст.) // НМІУ: його фундатори та колекції: збірник наукових праць. – Київ, 1999. – С. 3–24.

9 Іванченко В. С. Сильвестр Магура – доля археолога в часи Великого терору // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 206–209.

10 Гранкіна О. В. Використання архівно-слідчих справ громадян, репресованих у 1920–1950-ті рр. – Київ, 1997. – 34 с.; Бирчак В. Архивы КГБ для медиа. – Київ, 2018. – 216 с.

11 Бірюльов Ю. О. Вказ. праця.

12 Маньковська Р. В. Вказ. праця.

13 Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66 576. – Арк. 51.

14 Бірюльов Ю. О. Вказ. праця.

НКВС–КДБ у 1920–1950-х рр. у Києві та Київській обл.

Місце перебування документів, у яких ідеться про чотири останні роки життя засудженого Г. Колцуняка (1933–1937), зокрема акта про виконання вироку, невідоме¹⁵. Ці матеріали пролили б світло на те, чому після відбуття покарання 7 січня 1936 р.¹⁶ Г. Колцуняка повторно заарештували (подовжили ув'язнення). У справі наявні тільки копії важливих документів: протоколів допитів свідків та очної ставки з науковцем Мітелієм Олександровичем Кічурою, науковими співробітниками ВІК Борисом Кузьмичем Пилипенком та Яковом Олександровичем Струхманчуком. Отже, слідчі справи М. Кічури, Б. Пилипенка та Я. Струхманчука також є джерелами дослідження¹⁷.

За матеріалами ЕСУ Г. Колцуняка розстріляли в 1937 р. в урочищі Сандармох, проте розстріляти його могли і в інший нікому досі не відомий період, оскільки у “Список Сандармоху”¹⁸ його прізвище не потрапило. У 1989 р. Г. Колцуняк був посмертно реабілітований¹⁹. Дітей Г. Колцуняк не мав, дружина подала на розлучення після вироку²⁰. Відома біографія його сестри Марії Кузьми (1884–1922) – письменниці, але про брата Юліана та сестру Софію, які жили в Ужгороді та Львові, нічого не відомо²¹.

Досліджена справа складається з оригінальних та копійованих документів слідства, фотокарток (зроблених у в'язниці світлин підслідного та дактилоскопічного листа немає, що є типовим для справ першої половини 1930-х рр.²²), листів, листівок, нотатника. Складені співробітниками ДПУ та позасудовим органом документи написані російською, свідчення і заяви Г. Колцуняка та листи від його брата – українською.

Нами складено перелік згаданих у справі прізвищ і біографій людей; супроводжені коментарями документи в описі згруповані так:

1. Анкета арештованого. 04.01.1933. – Арк. 5. (біографія, стан здоров'я, місце роботи підслідного).
2. Аркуш із нотатками. 30.03.1932. – Арк. 92–92 зв.
3. Аркуш із розкладом. – Арк. 98.
4. Агестат Б. Велігорського про закінчення школи. 09.07.1926. Чеська мова. Копія. – Арк. 99–99 зв.
5. Бланк (імовірно, нотатки, зроблені Г. Колцуняком під час відрядження до Польщі як консультанта фільму про життя західноукраїнських селян. 1932). – Арк. 97.
6. Біографія Г. Колцуняка. 10.03.1933 (у якій йдеться про прагнення працювати в закладах культури, відсутність політичних переконань, відмову емігрувати, призначення на посаду завідувача фондами ВІМ. 06.12.1931. Українська мова. – Арк. 28–29 (рис. 2).
7. Бланк із нотатками про стан селянства. – Арк. 103–103 зв.
8. Бланк календаря (рукопис, перелік, імовірно, експонатів). – Арк. 93.
9. Бланк видавництва. 2 од. Німецька мова. – Арк. 115, 126.
10. Бланк довідки. – Арк. 144.
11. Відповідь адресного бюро в Києві про відсутність інформації щодо місця прописки О. М. Колцуняк. 06.04.1989. – Арк. 141.
12. Запит комісії з реабілітації, до Арк. 158–158 зв.
13. Висновок у справі. 27.04.1989 (Г. Колцуняк підпадає під дію ст. 1 Указу Президії ВР УСРС “Про додаткові заходи по відновленню справедливості щодо жертв репресій, які мали місце в період 1930–1940-х і поч. 1950-х рр.” від 16.01.1989: засудженого реабілітували посмертно). – Арк. 158–158 зв.
14. Виписка з метричної книги. 06.09.1922. Чеська мова. – Арк. 96 (перелік дітей Миколи Колцуняка та Клементини Цурковської: Марія, Юліан, Гнат, Софія. Марія Кузьма (1884–1922) – письменниця, перекладачка²³; Юліан листувався з братом; про Софію інформації немає).
15. Витяг із протоколу допиту Я. Струхманчука. 11.02.1932. (про розширення бази контрреволюційної організації (далі – КО) в Києві). – Арк. 7–8.
16. Витяг із протоколу допиту М. Кічури (про членів КО в містах України та у Києві, про завербованих). 27.02.1933. Копія.– Арк. 9–10.
17. Витяг із протоколу допиту Б. Пилипенка (про членів КО). 27.02.1933. – Арк. 11.
18. Витяг із додаткових свідчень М. Кічури (про завербованих в 1925–1929 рр.). 05.03.1933. Копія. – Арк. 12.
19. Витяг із протоколу особливої наради при Колегії ДПУ (постанова позасудового органу про ув'язнення Г. Колцуняка на три роки, рахуючи термін від 07.01.1933). 27.07.1933. – Арк. 51 (рис. 4).
20. Витяг із протоколу допиту М. Кічури. 15.03.1933. Копія. (про Г. Колцуняка: “Під час вербування він мені згоди не

15 Гранкіна О. В. Вказ. праця. – С. 18.

16 ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66 576. – Арк. 51.

17 ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 198 548 (в 2-х т.), 58 862 (в 2-х т.).

18 *Синдюков І.* Список Сандармоху // День. – 02.09.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/spisok-sandarموху/> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Список розстріляних у Сандармосі українців і вихідців з України // Радіо Свобода. – 09.05.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24477308.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

19 ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66 576. – Арк. 158–158 зв..

20 ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66 576. – Арк. 140.

21 Колцуняк Гнат // Хата-читальня Прикарпаття / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/xatachytalnya1/pismenniki-prikarpatya/kolcunak-gnat> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Арсенич П. І. Вказ. праця.

22 Гранкіна О. В. Вказ. праця. – С. 12..

23 Колцуняк Гнат // Хата-читальня Прикарпаття...; Арсенич П. І., Савчук М. В. Вказ. праця.

дав, але зі слів Артаманюка я дізнався, що він своя людина”). – Арк. 13.

21. Висновок про перегляд архівної справи на засудженого Г. Колцуняка та продовження її зберігання в архіві. 30.11.1955. – Арк. 53.

22. Довідка Г. Колцуняку – уповноваженому колективу науковців ВІМ у справах Спілки наукових працівників. 25.11.1932. – Арк. 119.

23. Довідка Г. Колцуняку про те, що він є науковим співробітником ВІМ. 05.10.1932. – Арк. 122.

24. Довідка Крайового кооперативного союзу в Ужгороді Ю. Колцуняку. Копія. 09.02.1925. – Арк. 138.

25. Довідка референта з репатріації при Чехословацькій торговельній комісії в Україні Юліану Колцуняку (брат Гната Колцуняка) про дозвіл на в'їзд у країну. 06.06.1932. – Арк. 110.

26. Заява підслідного. 11.03.1933. (покаяння, клопотання про помилування). Українська мова. Арк. 27 (рис. 3).

27. Заява підслідного (зізнання в тому, що під час слідства в Києві дав неправдиві свідчення проти себе. Пояснення, що Я. Струхманчук і М. Кічура вербували його в літоб'єднання “Західна Україна”, а не в КО, про існування якої довідався від слідчого. Причиною неправдивих свідчень є “нервово розстройство, душевне пригноблення внаслідок обвинувачення”. Прохання надати справу для ознайомлення). 19.05.1933. Харків. – Арк. 45.

28. Заява Г. Колцуняка – викладача креслення [Вищого музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка] про закупівлі для креслення. 10.09.1932. – Арк. 94–94 зв.

29. Зізнання (про прихильність до ідеї федеративної та автономної України в складі радянської держави, інтерес більше до культури, незрозуміння колективізації). 10.03.1933. – Арк. 30–33.

30. Зізнання “Про організації” (про існування КО в 1921–1922 рр., ліквідованої ДПУ, відсутність знайомих – членів Спілки визволення України (далі – СВУ), крім Д. Щербаківського, про належність якого до організації довідався після його смерті на нараді у ВІМ; про звинувачення Д. Щербаківським в передсмертному листі у своїй смерті А. Онищука; бойкот членами СВУ А. Онищука). 10.03.1933. – Арк. 34–36.

31. Зізнання “Як я потрапив до КО галицької організації” (про вербування Г. Колцуняка Я. Струхманчуком у Західноукраїнський ПЛУГ, що був прикриттям для антирадянської діяльності [М. Кічура – редактор літературного журналу “Західна Україна” цієї секції ПЛУГу]. Назва, керівний склад, програма КО не відома. Визнання балачками “протирадянських злочинів” на користь шовіністичної галицько-української організації). [Зізнання було обмовою самого себе, оскільки суперечить свідченню М. Кічури (Арк. 13) про те, що вербування не відбулося. Про чесність обвинуваченого, незгоду обмовляти колег свідчить його фраза: “Про наслідки своєї злочинної праці я не перед ким не відчитувався і не від кого не отримував ніяких завдань”. Водночас, можливо, слідство вже не потребувало інших свідчень. – прим. авт.]. 10.03.1933. – Арк. 37–40.

32. Членська книжка Г. Колцуняка – члена Київської секції наукових співробітників Профспілки робітників освіти “Робос”. 1932. – Арк. 151–155.

33. Клопотання Г. Колцуняка до Чехословацької репатріаційної місії. – Арк. 95–95 зв.

34. Конверти з адресами. 6 од. – Арк. 111, 117, 118, 120, 123, 147.

35. Лист видавництва “Келер”. 12.12.1932. Німецька мова. – Арк. 117-а.

36. Лист Юліана Колцуняка брату (привітання з нагоди одруження. Розповідь про життя в Ужгороді). 19.01.1932. – Арк. 121–121-а.

37. Листівка “До всіх пайовиків закритого кооперативу науковців Києва”. – Арк. 114.

38. Направлення Г. Колцуняка на аналізи. 20.02.1932. – Арк. 139.

39. Негативи. 3 од. – Арк. 112.

40. Нотатник кишеньковий (нерозбірливі нотатки). – Арк. 57–90.

41. Обвинувальний висновок за ст. 54-6, 54-10 (про небезпеку виявленої ДПУ української КО, що, встановивши зв'язки із закордонними націоналістичними організаціями мала за мету створити Соборну Україну, а значну частину організації становили колишні військові галицької армії [Г. Колцуняк став заручником репресій, що мали винищити тих, хто був причетним до Української Галицької армії (далі – УГА) і зберігав потенціал до збройного опору. Також діячі УГА були серед засновників УВО в Празі 30.06.1920. Служба Г. Колцуняка та Я. Струхманчука в австро-угорській армії та УГА, Р. Заклинського – в УГА та Легіоні Українських січових стрільців, Б. Пилипенко – в УГА, а М. Кічури – в австро-угорській армії, вирішила їхні долі. – прим. авт.]. Західноукраїнський ПЛУГ створили для прикриття злочинної діяльності. Проти Г. Колцуняка свідчили Я. Струхманчук, М. Кічура, Б. Пилипенко. Г. Колцуняк від свідчень відмовився, але очна ставка зі Я. Струхманчуком підтвердила докази. Справу направили до позасудового органу “трійки” для застосування до особи запобіжного заходу: п'ять років перебування у концтаборах. Суд відбувся в Харкові). 26.07.1933. – Арк. 48–50.

42. Ордер на арешт, обшук Г. Колцуняка. 03.01.1932. – Арк. 4.

43. Переклад російською мовою листа Г. Колцуняка від видавництва “Олександр Келер” про рахунки. 25.02.1933. – Арк. 42.

44. Перелік прізвищ. – Арк. 108.

45. Перелік прізвищ (імовірно, перелік членів профспілки). – Арк. 109, ідентичний. – Арк. 105–105 зв.

46. Переклад українською з чеської мови атестата Б. Велігорського. 09.07.1926. Копія. – Арк. 100–100 зв.

47. Перелік подій історії України XIII–XVI ст. (імовірно, експлікації до зображень). – Арк. 101–102.

48. Перелік дат, географічних назв (назви європейських та українських міст. Дати за 30.08.1914–18.03.1920; імовірно, це – маршрут Г. Колцуняка під час Першої світової війни та Української революції). – Арк. 104–104 зв.

49. Пільгова талонна книжка Київського цирку на зимовий сезон 1932–1933 рр. – Арк. 127–128.

50. Постанова про направлення Г. Колцуняка спецконвоем до Харкова. (Г. Колцуняка перевели з тюрподоу [в'язниці,

розташованій під будівлею ДПУ в Києві – Лук'янівська в'язниця²⁴. – прим. авт.] відділу ДПУ в Харків. Вказано статті КК УРСР, за якими його обвинувачено: ст. 54 п. 6 (контрреволюційний злочин та шпигунство), п. 11 (участь у контрреволюційній організації). 27.03.1933. – Арк. 44.

51. Постанова про початок слідства, обрання запобіжного заходу та висунення обвинувачення (Г. Колцуняк заарештований за обвинуваченням у передачі даних політичного та економічного характеру представнику Посольства Франції в СРСР у 1931 р.). 07.01.1933. – Арк. 3.

52. Постанова про початок слідства, обрання запобіжного заходу та висунення обвинувачення (Г. Колцуняка, обвинуваченого в участі в КО та шпигунстві на користь іноземної держави, що передбачено п. 6, п. 10 (антирадянська пропаганда та агітація) 54 КК УРСР, заарештовано для подальшого утримання під вартою в спецкорпусі при ДПУ. Кримінальна справа була відкрита повторно, додано обвинувачення за п. 10 ст. 54). 16.07.1933. – Арк. 46.

53. Поштівка. – Арк. 113.

54. Поштівки Юліана Колцуняка брату Гнату (привітання та повідомлення про те, що приїхати в Київ не зможе; про родинні справи; прохання про фотокартку; про отримання закордонного паспорту та сподівання на отримання візи в СРСР; привітання з Новим роком; про намагання отримати чехословацьке громадянство, щоб залишитися на роботі). 02.05.1922, 14.07.1932, 26.07.1932, 01.01.1933. – Арк. 116, 125, 137, 143.

55. Поштівка (напис: “За відповіддю про чужоземне громадянство треба з’явитися до Чужбюра днів за 10. Чужоземного документа здано до бюро. 13.04.1932”: Г. Колцуняк клопотав про отримання дозволу на в’їзд в країну, яким не скористався). 10.04.1932. – Арк. 55–55 зв.

56. Повідомлення начальнику об’єднаного ДОПР (про направлення витягу з Постанови Особливої наради при Колегії ДПУ від 27.08.1933 для виконання та направлення Г. Колцуняка етапом у розпорядження Управління таборів ОДПУ. На звороті – великий штамп “195 680”). 29.08.1933. Копія. – Арк. 52–52 зв.

57. Позов О. Одинець проти О. Гончаренка до суду (позов дружини Г. Колцуняка проти її колишнього чоловіка щодо опіки над донькою. Ймовірно, спільних дітей в О. Одинець та Г. Колцуняка не було. В шлюб пара вступила в листопаді 1931 р.). 07.1932 р. – Арк. 106–107 зв.

58. Повідомлення Київміськради до ДПУ в Харкові (про вручення Г. Колцуняку оповістки про розлучення). 06.08.1933. – Арк. 140.

59. Повідомлення РАГСу Ленінського району Києва (про заяву дружини Г. Колцуняка про розлучення 04.08.1933). – Арк. 142.

60. Посвідчення із відомостями про родину Колцуняків. 23.01.1909. Німецька мова. – Арк. 149–150 зв.

61. Протокол трусу (обшук проведено в оселі Г. Колцуняка в Києві, вул. Жертв Революції [нині – Трьохсвятительська. – прим. авт.], 25, кв. 1. Перелік конфіскованих речей). 03.01.1933. – Арк. 6.

62. Протоколи допиту Г. Колцуняка (біографія, про прихильність до шовіністичних ідей, незалежності). 11.03.1933. Оригінал та копія. – Арк. 14–22 зв.

63. Протокол допиту Г. Колцуняка (пп. № 1–17 біографії заповнені слідчим, п. 18 – Г. Колцуняком, кар’єру, військову службу, є перелік знайомих. Текст першого допиту на наступний день після арешту). 08.01.1933. Українська мова. – Арк. 23–26 зв.

64. Протокол очної ставки Г. Колцуняка та Я. Струхманчука (Я. Струхманчук підтвердив знайомство з Г. Колцуняком – українським націоналістом, його належність, обізнаність із цілями КО, згоду на співробітництво. Г. Колцуняк це заперечував. Свідчення використання жертвою репресій такої стратегії виживання як “(не)свідоме звинувачення”). 19.07.1933. – Арк. 47–47 зв.

65. Розпорядження Київського облуправління ДПУ про направлення підслідного в розпорядження Слідчого оперуправління до Харкова спецконвоєм. 27.03.1933. – Арк. 43.

66. Талон на прийом поштового відправлення. – Арк. 91.

67. Телефонограма про відкриття Київської міської конференції наукових співробітників (перелік прізвищ, ідентичний. Арк. 109). – Арк. 105–105 зв.

68. Фото жінок. 3 од. – Арк. 124, 136, 146.

69. Фото Г. Колцуняка в військовій формі та костюмі. 2 од. – Арк. 148, 157.

Додаток 1. Перелік згаданих у справі осіб

1. Артимович П. – педагог у Києві, референт Пресової квартири Начальної команди УГА²⁵.

2. Антипович Костянтин Єрофійович (1899–1949) – сфрагіст, обліспектор охорони пам’яток культури Київщини²⁶.

3. Артюхова Аделаїда Володимирівна (1903–?) – лаборантка художнього відділу ВІМ, звільнена з ВІМ 1933 р.;

24 *Топчий А.* “Восстание атаманов” // Факты. – 26.02.2013 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fakty.ua/158789-vosstanie-atamanov-chtoby-ne-porast-v-ruki-bolshevikov-zhivymi-obrechennye-povstancy-strelyali-drug-v-druga> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

25 *Левіцький О.* Пропаганда й преса // Українська Галицька Армія у 40-річчя її участі у визвольних змаганнях. – Манітоба: Канадський Фармер, 1958. – С. 329.

26 *Юркова О. В.* Антипович К. Є. // ЕІУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Antypovych_K (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

ув'язнена 03.11.1935 на три роки; доля невідома²⁷.

4. Антоненко-Давидович Борис Дмитрович (1899–1984) – прозаїк, громадський діяч, в 1935 р. звинувачений в належності до УВО²⁸.

5. Агаманюк Василь Іванович (1897–1937) – письменник, організатор літоб'єднання “Західна Україна”; звинувачений у керівництві київської організацією УВО; розстріляний в 1937 р. в урочищі Сандармох²⁹.

6. Базилевич Василь Митрофанович (1882–1942) – науковий співробітник відділу капіталізму ВІМ; або звільнений з ВІМ 1933 р., або не пройшов атестацію в березні 1934 р.³⁰

7. Костянтин Петрович Бульдин (1897–1966) – співробітник КХІ³¹.

8. Бондар Іван Васильович (1901–1984) – аспірант (1931–1932), завідувач відділу феодалізму ВІМ (1933–1935), науковий співробітник, директор Центрального історичного музею (далі – ЦІМ)³².

9. Бойчук Михайло Львович – художник.

10. Гадзінський Володимир Антонович (1888–1932) – письменник³³.

11. Галян Д. – учений препарататор / лаборант ВІМ, працював в ЦІМ під час Другої світової війни³⁴.

12. Гіляров Сергій Олександрович (1887–1946) – вчений секретар Музею мистецтв ВУАН.

13. Граніт Я. К. – аспірант ВІМ, працював у ВІМ та ЦІМ; звільнений з масового сектору в 1933 р.; 1933–1934 рр. заарештований³⁵.

14. Дорошкевич Олександр Костянтинович (1889–1946) – професор ВУАН³⁶.

15. Демидчук Хф. [Федір] І. – аспірант, заступник директора, завідувач відділу капіталізму ВІМ; працював у ЦІМ; звільнений в 1934 р.; 1933–1934 рр. був заарештований³⁷.

16. Драй-Хмара Михайло Опанасович (1889–1939) – поет.

17. Заклинський Ростислав Романович (1887–1974) – директор ВІМ (1927–1930), доктор права, член літоб'єднання “Західна Україна”; 31.08.1933 звільнений з ВІМ, висланий до Сибіру; після німецько-радянської війни вчителював на Івано-Франківщині³⁸. Служив у Видавничому відділі Пресової квартири Начальної команди УГА³⁹.

18. Касян Василь Ілліч (1896–1976) – художник.

19. Калинович Федір Пилипович (1891–1967) – професор математики, перебував під арештом в 1933 р.⁴⁰

20. Кічура Мелетій Олександрович (1881–1938) – співробітник Української академії мистецтв, КХІ, заарештований 26.02.1933 за належність до УВО⁴¹.

21. Клименко Пилип Васильович (1887–1955) – професор, завідувач відділу феодалізму ВІМ (1932–1933); звільнений з ВІМ в березні 1934 р. за організацію методично-шкідливої роботи⁴². У 1939 р. засуджений на шість років.

22. Костюченко Андрій Максимович (1902–?) – директор ВІМ (04.1932–05.11.1934), причетний до переслідувань співробітників; засуджений в 1935 р. на три роки⁴³.

23. Косинка Григорій Михайлович (1899–1934) – письменник.

24. Курінний Петро Петрович (1894–1972) – директор Всеукраїнського музейного містечка, в 1933 р. заарештований,

27 Білокінь С. ВІМ...; ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 64 684 (в 2-х т.).

28 Бойко Л. С. Антоненко-Давидович Б. Д. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42948 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

29 Список розстріляних у Сандармосі українців і вихідців з України // Радіо Свобода. 09.05.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24477308.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

30 Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею ... – С. 13.

31 Волюшин Л. 1943 рік. Про заснування в окупованому Львові Української академії мистецтв // День. 11.07.2013 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/1943-rik%E2%80%A6-pro-zasnuvannya-v-okupovanomu-lvovi-ukrayinskoji-akademiyi-mistecztv.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Кучерук О. С. Пам'ятник Т. Шевченку перед Київським університетом / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Kyiv/ShevchenkoMonument.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

32 Білокінь С. Центральний історичний музей...; Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею ... – С. 16.

33 Герасимова Г. П. Гадзінський В. А. // ЕІУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Gadzynskij_V (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

34 Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М. Музей До- і Ранньої історії... – С. 210.

35 Яненко А. С. Вказ. праця. – С. 287, 294, 296, 297.

36 Мишанич О. В. Дорошкевич К. О. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=21078 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

37 Яненко А. С. Вказ. праця. – С. 296, 287, 297; Білокінь С. Доля П. Потоцького ...; Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею ... – С. 13.

38 Яненко А. С. Вказ. праця. – С. 291; Ювілей дня / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ru/rubric-society/2561951-20-oktabra-pamatnye-daty.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею ... – С. 10, 16.

39 Левицький О. Вказ. праця. – С. 328.

40 Кучеренко М. Матеріали Федора Калиновича / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuam.org.ua/uk/802> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

41 Арсенич П. І. Кічура М. О. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=7135 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

42 Білокінь С. Доля П. Потоцького...; Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею ... – С. 13; Попельницька О. О. Вказ. праця. – С. 35.

43 Білокінь С. Федір Ернст...; Білокінь С. Доля П. Потоцького...

на п'ять років та позбавлений права працювати за фахом⁴⁴; Нарком освіти УРСР назвав його “махровим націоналістом контрреволюціонером”; директор ЦІМ в 1942 р.⁴⁵

25. Магура Сильвестр Сильвестрович (1897–1938) – завідувач Археологічного музею ВУАН (1931); науковий співробітник, аспірант ВІМ (1927–1931); в 1933 р. звільнений з відділу феодалізму; фундатор Інституту матеріальної культури⁴⁶.

26. Мовчан Д. Ю. – завгосп / старший охоронець музею ВІМ, восени 1930 р. брав участь в переміщенні експонатів з ВІМ у новостворений Археологічний музей; звільнений з роботи в 1934 р.⁴⁷

27. Олександр Нольден – письменник, секретар архітектурного факультету Київського будівельного інституту; висланий з України.

28. Оглоблін Олександр Петрович (1899–1992) – професор ВУАН, завідувач відділу, заступник директора з наукової роботи ВІМ (1931–1933)⁴⁸.

29. Онищук Антін Іванович (1883–1937) – співробітник ВІМ, причетний до цькування Д. Щербаківського; завідувач фондами ВІМ (травень 1933–1934); співпрацював з НКВС; 1937 р. розстріляний, імовірно, в Биківні⁴⁹.

30. Пилипенко Борис Кузьмич (1892–1937) – науковий співробітник ВІМ засуджений за належність до УВО в 1936 р. Розстріляний в урочищі Сандармох в 1937 р.⁵⁰. Імовірно, служив у Театральному відділі Пресової квартири Начальної команди УГА⁵¹.

31. Снігур Іван Михайлович – аспірант ВІМ (1927–1929); зокрема, у Вінницькому історико-побутовому музеї опрацював збірку єврейських дощок для медяників, якими витискали орнаменти для свята Пурим; звільнений з ВІМ в 1933 р.; 1933–1934 рр. був заарештований⁵².

32. Панасюк Мар'ян – скульптор, доцент КХІ.

33. Іван Васильович Севера (1891–1971) – скульптор⁵³.

34. Струхманчук Яків Михайлович (1884–1937) – військовий художник УГА; інспектор з охорони пам'яток Київщини (1931) науковий співробітник, заступник директора ВІМ (1930–1932); на початку 1930-х рр. виступав проти вилучення музейних цінностей для під час “обміну культурними цінностями” УРСР і РСФСР; звільнений з роботи в 1932 р.; заарештований 02.02.1933; Нарком освіти УРСР назвав його “махровим націоналістом контрреволюціонером”; розстріляний в 1937 р.⁵⁴

35. Таран Андрій Іванович (1883–1967) – професор графіки КХІ, послідовник М. Бойчука⁵⁵.

36. Микола Іванович Терещенко (1898–1966) – письменник⁵⁶.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. *Арсенич П. І. Савчук М. В.* Колцуняк-Кузьма М. М. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3161 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

2. *Арсенич П. І. Кічура М. О.* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=7135 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

3. *Бірюльов Ю. О., Арсенич П. І. Колцуняк Г. М.* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3160 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

4. *Білокінь С.* ВІМ ім. Т. Шевченка / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Ernst/Museums/HistoricalMuseum.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

44 *Кот С. І.* Вказ. праця.

45 *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Сторінки історії музею ... – С. 16; *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Скарбниця історичної пам'яті ... – С. 75.

46 *Юренко С. П.* Магура С. С. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=60268 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана; *Шовкопляс Г. М.* Вказ. праця. – С. 109–116; *Іванченко В.* Вказ. праця. – С. 206–209.

47 *Білокінь С.* Доля П. Потоцького...; *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Сторінки історії музею... – С. 11; *Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М.* Мандри археологічних колекцій... – С. 190.

48 *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Сторінки історії музею... – С. 12.

49 *Білокінь С.* Скасування музею України...; *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Сторінки історії музею ... – С. 13.; *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Скарбниця історичної пам'яті ... – С. 73.

50 Список розстріляних у Сандармосі українців і вихідців з України // Радіо Свобода. – 09.05.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24569810.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

51 *Левицький О.* Вказ. праця. – С. 329.

52 *Яненко А. С.* Вказ. праця. – С. 290, 297.

53 Іван Севера / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://art.lviv-online.com/ivan-severa> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

54 *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Сторінки історії музею... – С. 12; *Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М.* Скарбниця історичної пам'яті ... – С. 75; *Футулуйчук В. М.* Українська Галицька Армія: Військово-патріотичне виховання та вишкіл (1918–1920). – Донецьк: Східний видавничий дім, УКЦентр, 2000. – 152 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrlit.net/lib/futuluychuk/2.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

55 *Філевська Т.* Київське коло Малевича. Бойчук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/History/211920> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

56 *Засенко О. Є.* Терещенко М. І. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://md-eksperiment.org/post/20160624-m-i-tereshenko> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

5. Білокінь С. Скасування музею України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/MuseumElimination.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
6. Білокінь С. Центральний історичний музей / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/CentralHistMuseum.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
7. Білокінь С. Доля П. Потоцького / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/PotockyFate.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
8. Білокінь С. Федір Ернст: невідома автобіографія поч. 1930-х рр. // Історія України: маловідомі імена. – 2008. – С. 173–196 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lostart.org.ua/ua/research/1101.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
9. Бойко Л. С. Антоненко-Давидович Б. Д. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42948 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
10. Бирчак В. Архивы КГБ для медиа. – Київ, 2018. – 216 с.
11. Волошин Л. 1943 рік. Про заснування в окупованому Львові Української академії мистецтв // [Електронний ресурс]: День. – 11.07.2013. – Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/1943-rik%E2%80%A6-pro-zasnuvannya-v-okupovanomu-lvovi-ukrayinskoji-akademiji-mistecztv.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
12. Герасимова Г. П. Гадзінський В. А. / [Електронний ресурс]: ЕІУ – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Gadzynskij_V (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
13. Гранкіна О. В. Використання архівно-слідчих справ громадян, репресованих у 1920–1950-ті рр. – Київ, 1997. – 34 с.
14. Засенко О. Є. Терещенко М. І. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://md-eksperiment.org/post/20160624-m-i-tereshenko> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
15. Іванченко В. С. С. Магура – доля археолога в часи Великого терору // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 206–209.
16. Іван Севера / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://art.lviv-online.com/ivan-severa/> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
17. Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Скарбниця історичної пам'яті України // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 63–80.
18. Ковтанюк Н. Г., Шовкопляс Г. М. Сторінки історії музею (20–50-ті рр. ХХ ст.) // НМІУ: його фундатори та колекції: збірник наукових праць. – Київ, 1999. – С. 3–24.
19. Кот С. Курінний П. П. / [Електронний ресурс]: ЕІУ. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kurinnii_P (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
20. Колцуняк Гнат / [Електронний ресурс]: Хага-читальня Прикарпаття. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/xatachytalna1/pismenniki-prikarpatta/kolcunak-gnat> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
21. Кучерук О. С. Пам'ятник Т. Шевченку перед Київським університетом / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Kyiv/ShevchenkoMonument.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
22. Кучеренко М. Матеріали Федора Калиновича / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuam.org.ua/uk/802> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
23. Левицький О. Пропаганда й преса // Українська Галицька Армія у 40-річчя її участі у визвольних змаганнях. – Манітоба: Канадійський Фармер, 1958. – 676 с. – С. 325–333.
24. Маньковська Р. В. Кабінет антропології та етнології ім. Ф. Вовка при ВУАН / [Електронний ресурс]: ЕІУ. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kabinet_antropologii (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
25. Мишанич О. В., Сидоренко М. Н. Дорошкевич К. О. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=21078 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
26. Попельницька О. О. А. К. Левкович – перший директор Центрального історичного музею в Києві: 1935–1937 рр. // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 31–42.
27. Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М. Мандри археологічних колекції НМІУ у 1930-ті рр. // Праці Центру пам'яткознавства. – Київ, 2016. – Вип. 29. – С. 183–200.
28. Радієвська Т. М., Сорокіна С. А., Завальна О. М. Музей До- і Ранньої історії Києва (1942–1943): структура та персональний склад // Науковий вісник НМІУ. – 2016. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 210–230.
29. Сидюков І. Список Сандармоху / [Електронний ресурс]: День. – 02.09.2012. – Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/spisok-sandarmohu> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
30. Струхманчук Я. М. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.sakharov-center.ru/asfcd/khudozhniki/?t=page&id=204> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
31. Список розстріляних у Сандармосі українців і вихідців з України / [Електронний ресурс]: Радіо Свобода. – 09.05.2012. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24477308.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
32. Топчий А. Восстание атаманов / [Електронний ресурс]: Факты. – 26.02.2013. – Режим доступу: <https://fakty.ua/158789-vosstanie-atamanov-chtoby-ne-popast-v-ruki-bolshevikov-zhivymi-obrechennye-povstancy-strelyali-drug-v-druga> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
33. Філевська Т. Київське коло Малевича. Бойчук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/History/211920> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
34. Футулуйчук В. М. УГА: Військово-патріотичне виховання та вишкіл (1918–1920). – Донецьк: Східний видавничий дім, 2000. – 152 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrlit.net/lib/futuluychuk/2.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.

35. *Шовкопляс Г. М.* Сильвестр Сильвестрович Магура (1897–1937) // Археологія. – 1992. – № 1. – С. 109–116.
36. *Юркова О. В.* Антипович К. Є. / [Електронний ресурс]: ЕІУ. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Антурович_К (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
37. *Юренко С. П.* Магура С. С. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=60268 (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
38. Ювілей дня / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ru/rubric-society/2561951-20-oktabramatnue-daty.html> (дата звернення: 01.03.2019). – Назва з екрана.
39. *Яненко А. С.* Підготовка музейних працівників в аспірантурі ВІМ ім. Т. Г. Шевченка у 2-й пол. 1920-х – на поч. 1930-х рр. // Сівєрщина в історії України. – 2015. – Вип. 8. – С. 286–299.
40. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 64 684 (в 2-х тт.).
41. ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66 576.
42. ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 198 548 (в 2-х тт.).
43. ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 58 862 (в 2-х тт.).

REFERENCES

1. *Arsenyuk P. I. Savchuk M. V. Koltuniak-Kuzma M. M.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3161 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
2. *Arsenyuk P. I. Kichura M. O.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=7135 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
3. *Biriulov Yu. O., Arsenyuk P. I. Koltuniak H. M.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3160 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
4. *Bilokin S.* VIM im. T. Shevchenka / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Ernst/Museums/HistoricalMuseum.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
5. *Bilokin S.* Skasuvannia muzeiu Ukrainy / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/MuseumElimination.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
6. *Bilokin S.* Tsentralnyi istorychnyi muzei / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/CentralHistMuseum.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
7. *Bilokin S. Dolia P. Pototskoho* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.s-bilokin.name/Personalia/Potocky/1930th/PotockyFate.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
8. *Bilokin S.* Fedir Ernst: nevidoma avtobiohrafia poch. 1930-kh rr. // Istoriiia Ukrainy: malovidomi imena, podii, fakty. – 2008. – S. 173–196 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://lostart.org.ua/ua/research/1101.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
9. *Boiko L. S. Antonenko-Davydovych B. D.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42948 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
10. *Birchak V.* Arkhivy KGB dlia media. – Kyiv, 2018. – 216 s.
11. *Voloshyn L.* 1943 rik. Pro zasnuvannia v okupovanomu Lvovi Ukrainskoi akademii mystetstv [Elektronnyi resurs] / Den. – 11.07.2013. – Rezhym dostupu: <http://incognita.day.kiev.ua/1943-rik%E2%80%A6-pro-zasnuvannya-v-okupovanomu-lvovi-ukrayinskoyi-akademiyi-mistecztv.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
12. *Herasymova H. P. Hadzinskyi V. A.* // Entsyklopediia istorii Ukrainy / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.history.org.ua/?termin=Gadzynskij_V (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
13. *Hrankina O. V.* Vykorystannia arkhivno-slideykh sprav hromadian, represovanykh u 1920–1950-ti rr. Metodychni rekomendatsii / O. V. Hrankina ta in. – Kyiv, 1997. – 34 s.
14. *Zasenko O. Ye. Tereshchenko M. I.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://md-eksperiment.org/post/20160624-m-i-tereshchenko> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
15. *Ivanchenko V. S.* Sylvestr Mahura – dolia arkeoloha v chasy Velykoho teroru // Naukovyi visnyk NMIU. – 2016. – Vyp. 1. – Ch. 1. – S. 206–209.
16. *Ivan Severa* [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://art.lviv-online.com/ivan-severa> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
17. *Kovtaniuk N. H., Shovkopliias H. M.* Skarbnytsia istorychnoi pamiaty Ukrainy // Kyivska starovyna. – 1999. – № 4. – S. 63–80.
18. *Kovtaniuk N. H., Shovkopliias H. M.* Storinky istorii muzeiu (20–50-ti rr. 20 st.) / N. H. Kovtaniuk, H. M. Shovkopliias // NMIU: yoho fundatory ta kolektsii. Zb. nauk. prats. – Kyiv, 1999. – S. 3–24.
19. *Kot S. I. Kurynnyi P. P.* / [Elektronnyi resurs] // Entsyklopediia istorii Ukrainy. – Rezhym dostupu: http://www.history.org.ua/?termin=Kurinnii_P (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
20. *Koltuniak Hnat / Khata-chyhtalnia Prykarpattia* / [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://sites.google.com/site/xatachyhtalna1/pismenniki-prikarpattia/kolcunak-gnat> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
21. *Kucheruk O. S.* Pamiatnyk T. Shevchenku pered Kyivskym universytetom / [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Kyiv/ShevchenkoMonument.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
22. *Kucherenko M.* Materialy Fedora Kalynovycha / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vuam.org.ua/uk/802> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.

23. *Levytskyi O.* Propahanda y presa // *Ukrainska Halytska Armiia u 40-richchia yii uchasti u vyzvolnykh zmahanniakh.* – Manitoba: Kanadiiyskyi Farmer, 1958. – 676 s. – S. 325–333.
24. *Mankovska R. V.* Kabinet antropologii ta etnologii im. F. Vovka pry VUAN // *Entsyklopediia istorii Ukrainy* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.history.org.ua/?termin=Kabinet_antropologii (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
25. *Myshanych O. V., Sydorenko M. N., Doroshkevych K. O.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=21078 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
26. *Popelnyska O. O. A. K. Levkovych* – pershyi dyrektor Tsentralnoho istorychnoho muzeiu v Kyievi: 1935–1937 rr. // *Naukovyi visnyk NMIU.* – 2016. – Vyp. 1. – Ch. 2. – S. 31–42.
27. *Radiievska T. M., Sorokina S. A., Zavalna O. M.* Mandry arkeolohichnykh kolektsii NMIU u 1930-ti rr. // *Pratsi Tsentru pamiatkoznavstva.* – K., 2016. – Vyp. 29. – S. 183–200.
28. *Radiievska T. M., Sorokina S. A., Zavalna O. M.* Muzei Do- i Rannoï istorii Kyieva (1942–1943): struktura ta personalnyi sklad // *Naukovyi visnyk NMIU.* – 2016. – Vyp. 1. – Ch. 1. – S. 210–230.
29. *Shovkopljas H. M., Mahura S. S.* // *Arkheolohiia.* – 1992. – № 1. – S. 109–116.
30. *Syndiukov I.* Spysok Sandarmokhu / Den. – 02.09.2012 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://incognita.day.kiev.ua/spisok-sandarmokhu> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
31. *Strukhmanchuk Ya. M.* / [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.sakharov-center.ru/asfcd/khudozhniki/?t=page&id=204> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
32. Spysok rozstrilianykh u Sandarmosi ukrainsiv i vykhidsiv z Ukrainy / Radio Svoboda. – 09.05.2012 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.radiosvoboda.org/a/24477308.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
33. *Topchyi A.* Vosstanye atamanov / Fakty. – 26.02.2013 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://fakty.ua/158789-vosstanye-atamanov-chtoby-ne-popast-v-ruki-bolshevikov-zhivymi-obrechennye-povstancy-strelyali-drug-v-druga> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
34. *Filevska T.* Kyivske kolo Malevycha. Boichuk / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://tyzhden.ua/History/211920> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
35. *Futuluichuk V. M.* *Ukrainska Halytska Armiia: Viiskovo-patriotychne vykhovannia ta vyshkil (1918–1920).* – Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim, UKTsent, 2000. – 152 s. / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://ukrlit.net/lib/futuluychuk/2.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
36. *Iurkova O. V.* Antypovykh K. Ye. // *Entsyklopediia istorii Ukrainy* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.history.org.ua/?termin=Antypovykh_K (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
37. *Yurenko S. P., Mahura S. S.* / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=60268 (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
38. Yuvilei dnia [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ru/rubric-society/2561951-20-oktabra-pamatnye-daty.html> (data zvernennia: 01.03.2019). – Nazva z ekranu.
39. *Yanenko A. S.* Pidhotovka muzeinykh pratsivnykiv v aspiranturi VIM im. T. H. Shevchenka u 2-y pol. 1920-kh – na poch. 1930-kh rr. // *Sivershchyna v istorii Ukrainy.* – 2015. – Vyp. 8. – S. 286–299.
40. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh obiednan Ukrainy (TsDAHO). – F. 263. – Op. 1. – Spr. 64 684 (v 2-kh t.).
41. TsDAHO. – F. 263. – Op. 1. – Spr. 66 576.
42. TsDAHO. – F. 263. – Op. 1. – Spr. 19 8548 (v 2-kh t.).
43. TsDAHO. – F. 263. – Op. 1. – Spr. 58 862 (v 2-kh t.).

Перелік скорочень:

ВІМ – Всеукраїнський історичний музей ім. Тараса Шевченка.

ЕСУ – Енциклопедія сучасної України.

ЕІУ – Енциклопедія історії України.

КО – Контрреволюційна організація.

КК – Кримінальний кодекс.

НМІУ – Національний музей історії України.

СВУ – Спілка визволення України.

ЦДАГО України – Центральний державний архів громадських об'єднань України.

ЦІМ – Центральний історичний музей.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Титульний аркуш архівно-кримінальної справи Г. Колцуняка.

Рис. 2. Фрагмент справи Г. Колцуняка з інформацією про його посаду.

Рис. 3. Заява підслідного з покаанням та клопотання про помилування. 11.03.1933.

Рис. 4. Витяг з протоколу особливої наради при Колегії ДПУ. 27.07.1933.

Рис. 5. Фото Г. Колцуняка.

Рис. 6. Фото Г. Колцуняка.

Рис. 7. Дарчий напис Г. Колцуняка Книгозбірні Музею ім. Хведора Вовка на книзі “Народні хрести в Коломиїщині”. 22.09.1922.

Рис. 8. Дарчий напис Г. Колцуняка Д. Щербаківському на книзі “Народні хрести в Коломиїщині”. 21.09.1922.

Про наслідки Судової постанови
обов'язково повідомляти в копії
присуду—відповідний орган ДПУ

У. С. Р. Р.

ДЕРЖАВНЕ ПОЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Київського

Сектор Д. П. У.
Рай(Міськ.)Відділок Д. П. У.

СПРАВА № 3307

По обвин.: Колізуняка
Івана́ Николаевича

св. св. 54-6

Речеві докази № _____

ПОЧАТО 7 Января 1933 р.

СКІНЧЕНО _____ 1933 р.

Внесено в архив _____
дня 1933 р.

Ніяких слідсправ нікуди не направляти.
Інакше як через ОСВ. Відповідальність за
невиконання означеного покладається на
Н-ків Відділів, Відділів І на осіб, що ведуть
справи.

Рис. 1

"..... В нашей украинской к-р организации принимали активное участие, как члены организации, следующие известные мне лица:

1. ДОРШКЕВИЧ Александр - профессор ВУАНА
2. КОЛЦУНЯК Игнатий Николаевич - заведующий фондами исторического музея Шевченко.
3. БАЗИЛЕВИЧ Василий Митрофанович - научный работник отдела капитализма исторического музея.
4. ОНИЩУК Антон Иванович - научный секретарь исторического музея.
5. СТРУХМАНЧУК Яков Михайлович - инспектор охраны памятников
6. СГЛОБЛИН Александр Петрович - профессор социально-экономической истории Украины в ВУАНЕ.

51

50

ВЛІСЬКА ІЗ ПРОТОКОЛА № 129/1003.

ОСОБОГО СОВЕЩАНИЯ ПРИ КОЛЛЕГИИ ГПУ УССР ОТ "27" VII 1933 г.

С л у х а л и:	П о с т а н о в л е н и я:
№ 3307/815/52635 Киев- го Обл. ГПУ, по обя. гр. К О Л Ц У Н Я К А И г н а т а Н и к о л а е в и ч а, г. рожден., урож. с. Яворово- вья, украинца, ст. 54-10, 54-6 УК.	КОЛЦУНЯКА Игната Николаевича - заключать в концлагерь сроком на три года, считая срок с 7/1-33г. Дело сдать в архив.

~~Секрет~~

Верно: СЕКРЕТАРЬ ОСОБОГО СОВЕЩАНИЯ:

Підсудного
Колчуняка Гната Миколовича

До Контії ОДПУ

Заява

За злочини проти радянської Влади,
як члена Конспіративної - української організації,
що мала мету боротися з радвладом
але зарештовано і я тепер під слідством.
Як свідать мої зізнавкя я щиро признав
свою вину. Каюсь всеї своєю антирадянськиму
проступків, щиро обіцую змінити в Карні свої
політичні погляди та прошу Контію ОДПУ
помишувати мене казнаючи Кару, і щия дати
мені змогу вповні поправитися, та дати
можливість стати чесним радянським
царяддяком.

Київ Черезня 1933р.

Колчуняк

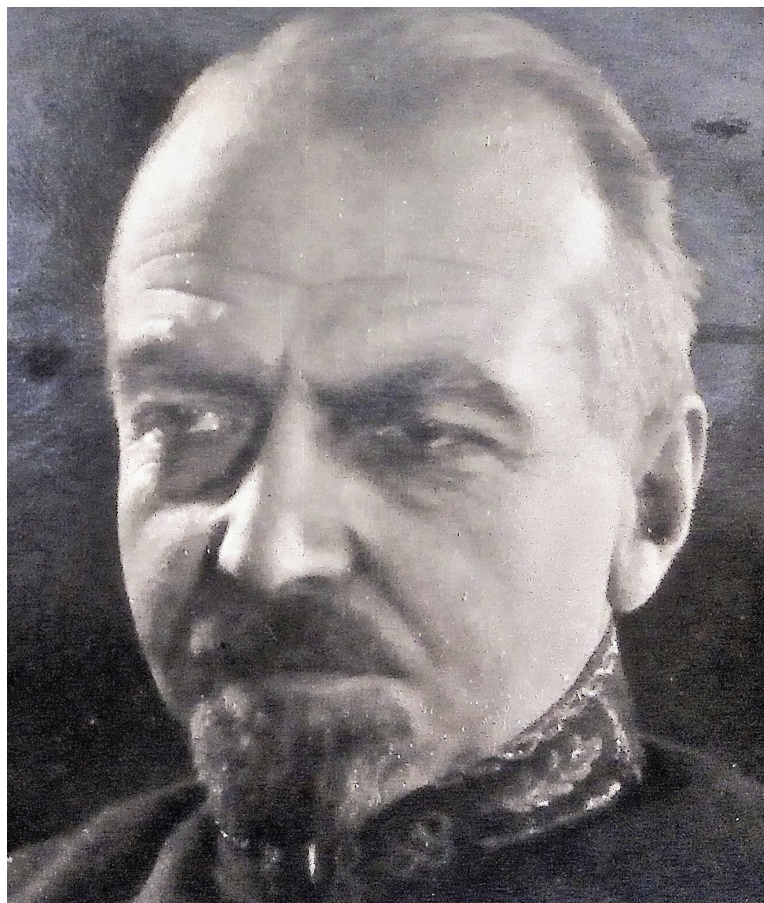

Рис. 5, 6

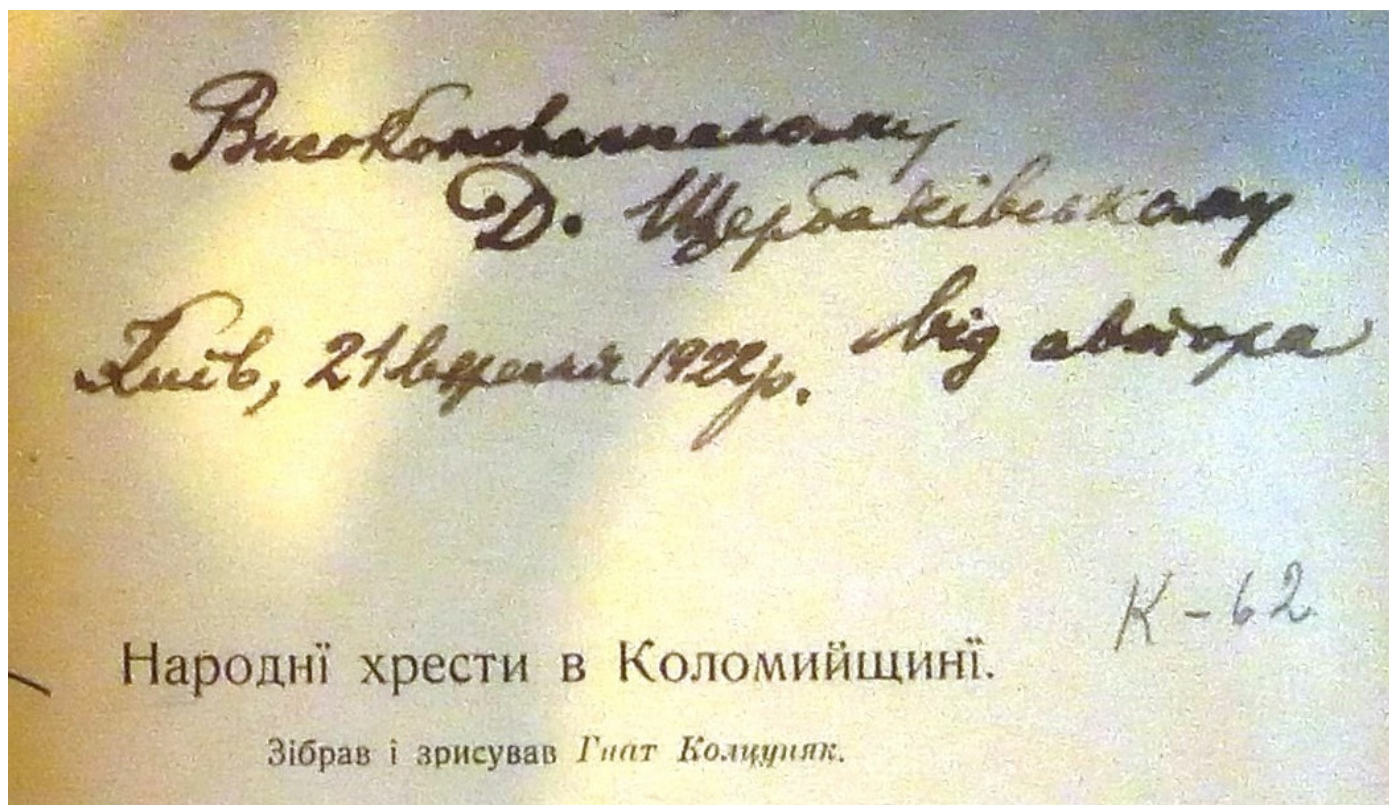
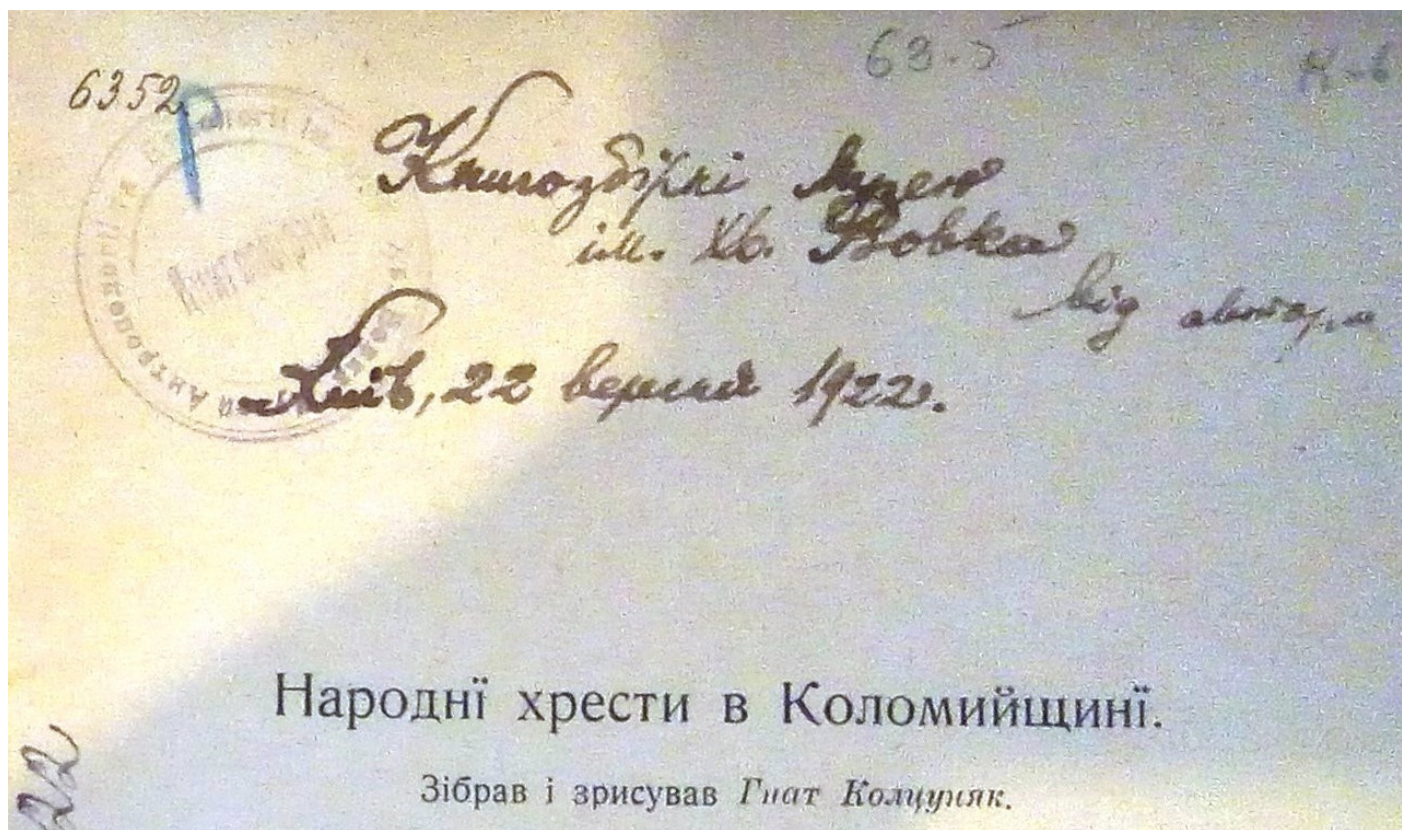

Рис. 7, 8